

## Investeringskader Subfonds Moerdijk Wind A16

### Inleiding

In 2019 hebben de gemeenten Breda, Drimmelen, Moerdijk en Zundert en de provincie Noord-Brabant het 2e convenant Energie A16 ondertekend. In dat convenant zijn afspraken gemaakt over de samenwerking in de A16-zone, om zo invulling te geven aan de lokale, provinciale en nationale ambities van de energietransitie. Daarnaast zijn de gemaakte afspraken in het kader van het project Windenergie A16 in het convenant gewaarborgd. In dit project komen opbrengsten ten goede aan bewoners, lokale bedrijven en (sport) verenigingen. Een kwart van de windturbines (25%) is door de ontwikkelaars in samenwerking met de betrokken overheden beschikbaar gemaakt ten behoeve van projecten ten baten van alle inwoners van de betrokken gemeenten (via het Participatiefonds Wind A16 BV).

### *Opbrengst voor lokale energietransitie*

Het uitgangspunt van project Energie A16 is dat de opbrengsten van het 25% belang uit de windparken wordt ingezet voor de lokale energietransitie. Het Energiefonds Brabant (EFB) heeft via het Participatiefonds Wind A16 de investering in de windturbines gefinancierd. Vanaf het moment dat de windmolens draaien wordt uit de revenuen dan ook allereerst de investering van het EFB terugbetaald. Daarna worden de lokale fondsen gevuld met jaarlijkse dividend uitkeringen uit de windprojecten. Afhankelijk van o.a. elektriciteitsprijzen, draaiuren en benodigd onderhoud, is de investering voor de gemeente Moerdijk uiterlijk in 2028 afgelost. De huidige verwachting is dat vanaf 2026 de eerste revenuen in het fonds komen. In de loop van de komende 25 jaren komt er dan voor Subfonds Moerdijk Wind A16 (verder: Subfonds Moerdijk) veel geld beschikbaar voor het uitvoeren van projecten die voortkomen uit de Wijkuitvoeringsplannen (voorheen Lokale Energie Agenda) binnen de gemeente.

Belangrijke algemene randvoorwaarden en uitgangspunten voor het besteden van de middelen vanuit het project Energie A16 waren:

- Eerlijke verdeling van lasten en lusten.
- Iedereen kan meedoen.
- Waar mogelijk maximaliseren van de met deze middelen te realiseren CO2 reductie.
- Een belangrijk deel van de middelen wordt revolverend ingezet (en blijft zo lange tijd beschikbaar voor investeringen in energieprojecten).

Voor de besteding van de windfondsen vanuit project Energie A16 aan de energietransitie is de term Lokale Energie Agenda (LEA) geïntroduceerd. Deze lokale Energie Agenda vormde de basis waarop uitgaven en investeringen uit het Windfonds A16 mogelijk werden. In de periode daarna is vanuit het landelijke klimaatbeleid in het kader van de warmtetransitie (isoleren en gasloos maken van de steden en dorpen) de wijkaanpak geïntroduceerd. Onderdeel van die wijkaanpak is het opstellen van zogenaamde wijkuitvoeringsplannen. Wijkuitvoeringsplannen worden opgesteld onder verantwoordelijkheid en regie van gemeente en in nauwe samenwerking met inwoners, bedrijfsleven en andere relevante maatschappelijke organisaties, als onderdeel van de Transitievisie Warmte (TVW). Een wijkuitvoeringsplan (WUP) geeft aan hoe de gemeente van plan is een specifieke wijk of kern uiteindelijk aardgasvrij te maken door over te stappen naar duurzame manieren van verwarmen

en koken. De term Lokale Energie Agenda zal daarom vervangen worden door het WUP. Het WUP vormt vanaf heden de basis om investeringen en uitgaven uit het Subfonds Moerdijk mogelijk te maken.

#### *Kanteljaar: democratische legitimiteit*

Op 6 oktober 2022 heeft de stuurgroep Wind A16 het besluit genomen om 2023 te benoemen als overgangsjaar, ook wel 'kanteljaar'. Dit met als doel om te 'kantelen' van gezamenlijke (provinciale) regie naar lokale regie op verduurzaming, met goede werkafspraken en kennisdeling in de A16-zone. Onderdeel hiervan is het organiseren van een toekomstbestendige governance voor de herinvesteringsfase van het 25%-aandeel (met o.a. goede afspraken tussen stichtingen, gemeenten en EFB).

Het EFB draagt het mandaat over de lokale middelen over aan lokale partijen. In geval van Subfonds Moerdijk aan de Stichting Energietransitie Moerdijk (STEM). Daarbij vereist het EFB democratische legitimatie van de inzet van de middelen uit het Subfonds Moerdijk. Dit betekent ten minste zeggenschap over het investeringskader voor de "windgelden" via instemming daarop door het college. En zo nodig aanvullende afspraken tussen gemeente en Stichting over samenwerking en toezicht ten behoeve van de legitimering van de inzet van middelen uit het fonds. Alle afspraken over de samenwerking zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Gemeente- STEM 2023 en bijbehorend Addendum Subfonds Moerdijk.

#### *Doel Investeringskader*

In dit investeringskader staan de concrete beleidsregels die noodzakelijk zijn om het windfonds Moerdijk effectief en ordentelijk te kunnen managen. STEM krijgt hiermee concrete handvaten om de juiste investeringsvoorstellen in te dienen bij het Subfonds Moerdijk. De fondsmanager van het Subfonds Moerdijk toetst of een specifieke investering binnen de kaders van het windfonds past. Voor gemeente en inwoners is dit investeringskader noodzakelijk om duidelijkheid en zekerheid te bieden over (mogelijke) projecten; waar mag de opbrengst van het fonds wel/ niet aan worden besteed. Het investeringskader dient kortom als leidraad voor:

- de operationele uitvoering
- het doen van investeringsvoorstellen
- de toetsing (voorafgaande aan het uitzetten van investeringen), en;
- de verslaglegging / monitoring achteraf.

De inkomsten van het Subfonds Moerdijk is geen geld van de gemeente, maar van de gemeenschap. Het is dus niet de bedoeling dat de gemeente zelf over het windfonds beschikt en de inkomsten daarvan gebruikt voor haar eigen begroting. De democratische legitimiteit van de inzet van de middelen moet echter wel geborgd zijn om de politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken. Het is immers wel publiek beschikbaar geld.

Daarnaast moet de inzet van deze middelen bijdragen aan een versnelling van de energietransitie binnen de gemeente. Inwoners, STEM en gemeente werken samen om met deze middelen de energietransitie in de gemeente te versnellen. Het gemeentelijk beleid, zoals het Energieprogramma en de Transitievisie Warmte vormen hiervoor het uitgangspunt. Bij opstellen en wijziging van het

investeringskader is daarom een besluit van het College van Burgemeester en Wethouders noodzakelijk. Daarmee wordt de inzet van de middelen op hoofdlijnen gelegitimeerd.

Daarnaast stelt STEM jaarlijks een investeringsplan op. Hierin wordt concreet vastgelegd welke investeringen/bestedingen uit het windfonds worden beoogd in het komende begrotingsjaar. Dit investeringsplan (en de voortgang daarvan) wordt besproken in een halfjaarlijks bestuurlijk overleg tussen STEM en de wethouder van de gemeente Moerdijk verantwoordelijk voor de energie- en warmtetransitie.

#### *Looptijd Investeringskader*

Dit investeringskader heeft een looptijd van 5 jaar. Daarna zal op basis van een evaluatie, het gemeentelijk energie- en warmtetransitie beleid, gewijzigde inzichten of nieuwe marktomstandigheden een nieuw investeringskader worden vastgesteld. Iedere investering wordt getoetst aan het investeringskader dat geldt op het moment dat een verplichting voor die investering wordt aangegaan. Bestaande verplichtingen worden dus niet beïnvloed door een wijziging in het investeringskader.

De inkomsten vanuit het Subfonds Moerdijk zullen tenminste gedurende de looptijd van dit investeringskader (5 jaar) in de drie windkernen zullen worden besteed. Zo wordt rechtgedaan aan de afspraak om te de inzet van de windfondsen te beginnen in de windkernen die dichtst bij het projectgebied liggen. Bij de evaluatie van het investeringskader wordt op basis van o.a. het verloop van de projecten binnen de windkernen en de inkomsten van het windfonds, opnieuw gezien of de middelen in het Subfonds Moerdijk enkel voor de windkernen beschikbaar blijven of breder in de gemeente worden ingezet.

#### *Leeswijzer*

In de volgende paragrafen wordt het investeringskader vastgelegd dat geldt vanaf 2024 voor alle betrokken partijen bij het Subfonds Moerdijk. Allereerst bespreken we het Wijkuitvoeringsplan. Daarna worden de specifieke kaders besproken voor investeringen uit het windfonds voor de looptijd van dit investeringskader.

### **1. Het Wijkuitvoeringsplan**

Het investeringskader van het windfonds is gekoppeld aan het Wijkuitvoeringsplan (WUP), voorheen de Lokale Energie Agenda (LEA). Het is een voorwaarde dat de fondsen worden ingezet ten behoeve van de uitvoering van het WUP. Met het uitwerken van het investeringskader wordt duidelijkheid gegeven over de vorm en de voorwaarden die daarbij gelden.

Het WUP zal in de toekomst verder ontwikkeld worden, mede gezien de bredere (regie)rol van de gemeente in het klimaatbeleid. Het WUP is breder van opzet dan dit investeringskader, omdat ze niet beperkt is tot projecten die worden gefinancierd met de middelen uit het windfonds, maar ook betrekking hebben op de middelen vanuit de gemeente, Rijk, etc.

Het WUP vormt de basis voor de investeringen uit het windfonds. Het WUP wordt opgesteld per kern of wijk onder regie en verantwoordelijkheid van de gemeente, in nauwe samenwerking met STEM,

de inwoners, het bedrijfsleven en relevante maatschappelijke organisaties. Door hen onderdeel te laten zijn van het proces van het opstellen van een WUP wordt aan de inwoners ruimte geboden mee te denken over de besteding van de middelen uit het Subfonds Moerdijk.

Door en voor de 'windkernen Moerdijk' (Moerdijk, Langeweg en Zevenbergschen Hoek) is in 2022 een LEA vastgesteld die loopt tot en met 2023. Deze richt zich op:

- Isolatie en zonnepanelen op woonhuizen, zowel huur als koop.
- Enkele collectieve zonprojecten, met speciale aandacht voor gebouwen met een belangrijke gemeenschapsfunctie.

Voor de overige kernen binnen de gemeente Moerdijk is destijds geen LEA opgesteld. Om een beroep te kunnen doen op de middelen uit het Subfonds Moerdijk is een LEA noodzakelijk. In 2024 zal daarom met de windkernen gewerkt worden aan een WUP. Zodra dan middelen in het fonds beschikbaar komen, kan daar dan ook direct een beroep op gedaan worden. Ook voor andere kernen zal komende jaren een WUP worden opgesteld. Zoals in de inleiding aangegeven zijn de middelen uit het Subfonds Moerdijk echter tenminste gedurende de looptijd van dit investeringskader enkel beschikbaar voor de windkernen A16 Langeweg, Moerdijk en Zevenbergschen Hoek.

## **2. Doelgroepen**

De algemene doelstelling is dat de middelen uit het windfonds ten goede komen aan de inwoners van de gemeente op grond van het principe 'iedereen kan meedoen'. De doelgroepen waarvoor de middelen kunnen worden ingezet zijn:

- 1) Particuliere woningeigenaren.
- 2) Verhuurders + huurders van woningen (zowel sociale woningbouw als vrije sector).
- 3) Verenigingen van eigenaren van woningen.
- 4) Sportverenigingen, culturele instellingen, onderwijs en zorg.
- 5) Midden- en kleinbedrijf

## **3. Geografisch**

De geografische reikwijdte van de fondsen is uitdrukkelijk beperkt tot de gemeente Moerdijk. In geval van een fysiek project in de ontwikkelingsfase of bouwfase is de fysieke locatie leidend, deze moet liggen binnen de grenzen van de gemeente. Dat houdt in dat de formele vestigingsplaats van de eigenaar van het project buiten de gemeentegrenzen kan liggen. Voor niet fysieke projecten en projecten in de bewustwordingsfase geldt dat deze gericht moeten zijn op inwoners van de gemeente. Dus op één of meer van de onder 3 genoemde doelgroepen die binnen de gemeentegrenzen gevestigd zijn.

## **4. Financieringsinstrumenten**

Het fonds hanteert de doelstelling de middelen effectief en efficiënt in te zetten om een zo groot mogelijk effect te realiseren. Uitgangspunt was bij de start van het Subfonds Moerdijk dat het fonds revolverend zou zijn. Dit houdt ook in dat zoveel mogelijk wordt ingezet om projecten door de inzet van middelen tot stand te brengen die zonder de verstrekte middelen niet tot stand waren gekomen.

De eis van 100% revolverend inzetten van de middelen is losgelaten, waardoor de mogelijkheid bestaat om ook andere uitgaven vanuit het fonds te doen. Daarvoor maken we onderscheid tussen de basisinkomsten vanuit het project (op basis van de toegekende SDE-subsidie) en de meeropbrengsten als gevolg van de hogere energieprijzen boven de SDE-subsidiegrens.

De basisinkomsten van het windfonds worden in principe revolverend ingezet (in de windkernen gedurende tenminste de looptijd van dit Investeringskader). Voor het Subfonds Moerdijk betreft dit over 25 jaar een geprognoseerd bedrag van circa 16 miljoen euro. Door deze (gegarandeerde) middelen revolverend in te zetten ontstaat de mogelijkheid om gedurende lange tijd projecten mogelijk te maken voor de energie- en warmtetransitie in de hele gemeente Moerdijk.

De meeropbrengsten gedurende de looptijd van dit investeringskader kunnen worden aangewend voor directe ondersteuning aan inwoners van de windkernen Langeweg, Moerdijk en Zevenbergschen Hoek bij de verduurzaming van de woning en/of maatschappelijke organisaties en verenigingen voor de verduurzaming van hun vastgoed. Te denken valt hierbij aan het inzetten van zogenaamde vouchers als financiële tegemoetkoming aan te maken kosten voor verduurzamingsmaatregelen. De inzet van vouchers wordt, mits financierbaar, gemaximeerd op een eenmalige bijdrage van maximaal 2000 euro per woning. Afhankelijk van de daadwerkelijke opbrengsten bepaalt STEM de waarde van de voucher en het moment dat gestart wordt met inzet. In het door STEM op te stellen investeringsplan wordt concreet gemaakt of sprake was van meeropbrengsten uit het voorgaande jaar en hoe die worden ingezet.

STEM is in overleg met de windkernen verantwoordelijk voor een eerlijke en voor iedereen bereikbare inzet van de vouchers (huurders en kopers). De maatregelen die hiervoor in aanmerking komen zijn (limitatief) opgenomen in de bijlage 1. Deze maatregelenlijst is gelijk aan die gebruikt voor de 'Burenregeling' van het project Windenergie A16.

#### *Revolverende investeringen*

Overigens heeft het de voorkeur om zoveel mogelijk middelen revolverend in te zetten voor (collectieve) energieprojecten. Het te behalen effect met de in te zetten middelen is daarmee op de langere termijn veel groter.

Zolang er nog niet revolverend in concrete projecten wordt geïnvesteerd kan STEM besluiten (een deel van) de basisinkomsten ook voor de directe ondersteuning aan te wenden. De uitvoeringskosten van deze ondersteuning komen ten laste van het windfonds.

De basisinkomsten van het Subfonds Moerdijk worden (risicovol) geïnvesteerd om (collectieve) energieprojecten te realiseren die anders niet tot stand zouden komen. Vanuit ditzelfde oogpunt is het niet zinvol om eisen te stellen aan een eigen bijdrage van de initiatiefnemer / eigenaar / gebruiker dan wel het maximaliseren van het percentage van de totale investering dat het fonds kan doen. Tegelijk is het niet efficiënt om meer te financieren dan nodig is. Er wordt dus wel gezocht naar combinaties met andere financieringsbronnen en het minimaliseren van de bijdrage van het fonds, met behoud van het effect / noodzakelijkheid.

Tenslotte willen we te grote (administratieve) uitvoeringslasten voorkomen. De financieringsinstrumenten richten zich daarom op schaalgrootte of schaalbaarheid (zie paragraaf g). Directe leningen aan natuurlijke personen vanuit het windfonds zijn uitgesloten.

Dit leidt tot de volgende voorwaarden voor de financieringsinstrumenten:

- a) Het fonds kan (tijdelijk) tot 100% van een project financieren.
- b) Indien meer dan 50% van de totale kosten worden gefinancierd dan moet er een plan zijn om dit aandeel zo ver mogelijk terug te brengen, in ieder geval binnen twee jaar naar een maximum van 50%.
- c) Eigen vermogen, vreemd vermogen en hybride instrumenten zijn bij hoge uitzondering mogelijk.
- d) Directe leningen aan natuurlijke personen zijn niet toegestaan.
- e) Voor de realisatiefase geldt een minimumbedrag van EUR 100.000 voor een project of bundeling van (soortgelijke) projecten.
- f) Het fonds investeert maximaal 10% van de geschatte totale projectomvang aan de ontwikkelfase van een project<sup>1</sup>.

## **5. Technologie**

Het fonds is technologieneutraal. Bij de keuze en beoordeling van de te gebruiken technologie is de bijdrage aan de energietransitie leidend. Dat houdt in dat de technologie effectief moet bijdragen aan reductie van CO2 uitstoot.

Gestreefd wordt naar maximalisatie van dit CO2 rendement, met inachtneming van de andere doelstellingen. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bewezen technologie, om de risico's te beperken van zowel financieel verlies als het verlies aan CO2 besparing.

Middelen uit Subfonds Moerdijk kunnen selectief en in beperkte mate geïnvesteerd worden in veelbelovende technologische innovaties. Daarbij gelden de volgende criteria:

- a) De innovatie betreft een toepassing waarvoor nog geen bewezen technologie bestaat, of de innovatie heeft in potentie een hoger CO2-reductie rendement dan bestaande, bewezen technologie.
- b) Voor het investeren in niet bewezen technologie wordt een extra risico-inschatting gemaakt op basis van de business case.

## **6. Schaalgrootte en schaalbaarheid**

Een van de uitgangspunten van het Subfonds Moerdijk is dat iedereen kan meedoen. Ook is de doelstelling zo veel mogelijk bij te dragen aan de energietransitie en speelt de vereiste van revolverendheid van de basisinkomsten van het fonds. Deze vereisten kunnen met elkaar conflicteren. Grote projecten leveren over het algemeen door schaalvoordelen een grotere bijdrage aan de energietransitie (per EUR geïnvesteerd vermogen) en zijn eerder revolverend dan kleine projecten, maar botsen eerder met het principe van iedereen kan meedoen. Inzet vanuit het

---

<sup>1</sup> Ontwikkelfase: de fase dat een project bestaat uit een projectidee waarvoor nog geen uitgewerkt business plan gereed is tot en met het moment dat er een uitgewerkt business plan is, maar financial close nog niet is bereikt.

Subfonds Moerdijk legt de focus van het investeringskader op projecten / initiatieven die de voordelen van beiden bieden:

- I. **Schaalbaarheid door bundeling:** Het fonds zet in op structuren waarin identieke, kleine projecten gebundeld worden zodat schaalvoordelen gerealiseerd kunnen worden.
- II. **Gezamenlijke schaalgrootte:** Het fonds beoogt grote (collectieve revolverende) projecten te realiseren die ten goede komen aan zoveel mogelijk inwoners.
- III. **Individuele ondersteuning:** de meeropbrengsten van het windfonds kunnen (niet-revolverend) worden ingezet voor directe ondersteuning van particuliere woningeigenaren en huurders voor verduurzamingsmaatregelen aan woningen.

#### **7. Vereist rendement**

Het Subfonds Moerdijk heeft de doelstelling (deels) revolverend te zijn. Dit houdt in dat uit het rendement van de revolverende investeringen minimaal de kosten moet worden goedge maakt. De kosten bestaan uit o.a. de marketingkosten, beheerkosten en overige kosten.